

แบบรายงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice

“หัวปิ่นโต ข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ”

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘

(วัดสามัคคีชัย)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

๑) ชื่อเรื่องผลงาน หัวปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ

๒) ผู้รับผิดชอบ นางสาวนารีกร พุทธิเกษข

๓) ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบัน สภาพสังคมไทยอยู่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงเยาวชนได้ง่ายและรวดเร็ว ส่งผลให้พฤติกรรมของนักเรียนบางส่วนได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม มีแนวโน้มเสี่ยงต่อการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานที่พึงประสงค์ของสังคมไทย เช่น การขาดวินัย ความเคารพ ความกตัญญู และการขาดจิตสาธารณะ อีกทั้งยังขาดแนวทางการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมตามวิถีของพระพุทธศาสนา

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ตั้งอยู่ในชุมชนชนบทที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและทำเกษตรกรรม ส่งผลให้มีเวลาน้อยในการดูแลและอบรมบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม นักเรียนบางคนขาดความรัก ความอบอุ่น และการปลูกฝังคุณธรรมจากครอบครัว ประกอบกับการรับรู้จากสื่อโซเชียลอย่างขาดการกลั่นกรอง ทำให้มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและไม่ตระหนักถึงคุณค่าของศีลธรรม จริยธรรม ตลอดจนขาดแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตตามหลักของพระพุทธศาสนา

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ในฐานะสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงตระหนักถึงบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน ควบคู่กับการพัฒนาทางวิชาการ โดยได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ที่ทรงเน้นย้ำเรื่อง “การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม” และการเป็น “พลเมืองดี” มาบูรณาการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้มีคุณภาพทั้งทางวิชาการและจริยธรรม

จากสถานการณ์ดังกล่าว โรงเรียนจึงจัดทำ Best Practice เรื่อง “หัวปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” ขึ้นมา เพื่อเป็นกิจกรรมรูปธรรมในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยการให้นักเรียนได้ร่วมกันหัวปิ่นโตไปทำบุญตักบาตร เข้าวัด ฟังธรรม และร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีพุทธตามแนวทางของพระพุทธศาสนา แต่ยังเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีงาม เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน การเสียสละ การรู้จักแบ่งปัน และการเคารพในศาสนา

กิจกรรมดังกล่าวถือเป็นการหล่อหลอมจิตใจของนักเรียนให้มีจิตสำนึกที่ดี มีความเมตตา กรุณา และดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขทั้งต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และสังคมรอบข้าง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมสายสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ให้ทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง อันจะเป็นฐานสำคัญในการพัฒนา “คนดีศรีแผ่นดิน” ให้กับประเทศชาติต่อไป

กิจกรรม “หัวปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” ไม่เพียงแต่เป็นแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านจิตใจ พฤติกรรม และสังคม พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีภูมิคุ้มกันและยั่งยืน

๔) วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่ดีงามตามหลักพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

๒. เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการทำความดี สร้างวินัย ความเสียสละ ความมีระเบียบ และจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

๓. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน ในการร่วมมือกันปลูกฝังคุณธรรม

ให้กับนักเรียนตามวิถีวัฒนธรรมไทย

๔. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยการเข้าวัด ทำบุญตักบาตร ฟังธรรม และปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธวิธี เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง
๕. เพื่อพัฒนาภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้กับนักเรียน ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมยุคใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างรู้เท่าทัน มีสติ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี
๖. เพื่อสนองพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในรัชกาลที่ ๑๐ ด้าน “การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม” และเป็นพลเมืองดีของชาติ

๕) กลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมายเชิงปริมาณ (Quantitative Goals)

๑. นักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) เข้าร่วมกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” อย่างต่อเนื่อง ตลอดปีการศึกษา
๒. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม สังเกต และประเมินพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของนักเรียน
๓. ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรม เช่น การจัดเตรียมปิ่นโต การเข้าร่วมกิจกรรมบุญ หรือการให้ความร่วมมือในการอบรมพฤติกรรมที่บ้าน
๔. พระภิกษุสงฆ์จากวัดในชุมชน จำนวน ๓-๕ รูป ร่วมกิจกรรมเทศนา สอนธรรมะ และเป็นวิทยากรจิตอาสาในการพัฒนาจิตใจของนักเรียน
๕. จัดกิจกรรม “หิ้วปิ่นโตเข้าวัด” อย่างน้อย ๑ ครั้งต่อเดือน รวมไม่น้อยกว่า ๑๐ ครั้งต่อปี
๖. ร้อยละ ๙๐ ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีผลการประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในระดับ “ดี” ขึ้นไป

กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ (Qualitative Goals)

๑. นักเรียนมี จิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม รู้จักแยกแยะสิ่งดี-ไม่ดี และประพฤติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม
๒. นักเรียนสามารถ นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรู้จักให้ การมีสัมมาคารวะ การมีวินัยในตนเอง และการพูดจาไพเราะ
๓. นักเรียนมี ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา เช่น ศีล ๕ หลักธรรมเบื้องต้น พระพุทธประวัติ และสามารถอธิบายได้ในระดับที่เหมาะสมตามวัย
๔. โรงเรียนมี บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบวิถีพุทธ นักเรียนเคารพซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี และมีจิตสาธารณะ
๕. ครูและบุคลากรในโรงเรียนเป็น แบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม และเป็นผู้ดำเนินการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก
๖. เกิดความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่าง บ้าน-วัด-โรงเรียน ในการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนอย่างยั่งยืน

๖) ระยะเวลาในการดำเนินงาน (ย้อนหลังไม่เกิน ๒ ปี)

ปีการศึกษา ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘

๗) ขั้นตอนการดำเนินงานที่แสดงการมีส่วนร่วมของ บ ว ร

๑. การวางแผนร่วมกัน (โรงเรียน - วัด - บ้าน)

๑. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) จัดประชุมวางแผนการดำเนินโครงการ โดยมี

ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู พระภิกษุสงฆ์ และตัวแทนผู้ปกครองร่วมประชุมกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทาง และกิจกรรมหลัก

🔥 กำหนดปฏิทินการจัดกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด” ให้สอดคล้องกับวันพระ หรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๒. ประชาสัมพันธ์และสร้างการมีส่วนร่วม (บ้าน - โรงเรียน)

🔥 โรงเรียนประชาสัมพันธ์กิจกรรมไปยังผู้ปกครองผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น กลุ่มไลน์โรงเรียน เว็บไซต์ และจดหมายเวียน เพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการเตรียมปิ่นโต และสนับสนุนบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรม

🔥 ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังพฤติกรรมเบื้องต้น เช่น การเตรียมใจในการทำบุญ การแต่งกายที่เรียบร้อย และการสอนมารยาทในวัด

๓. ดำเนินกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด” (วัด - โรงเรียน - บ้าน)

🔥 นักเรียน ครู และผู้ปกครองร่วมกัน “หิ้วปิ่นโต” ไปทำบุญที่วัดสามัคคีชัย ซึ่งเป็นวัดประจำชุมชน

🔥 พระภิกษุสงฆ์แสดงธรรมเทศนา สอนหลักธรรม และให้ข้อคิดแก่เด็กและเยาวชน ตามช่วงวัย

🔥 นักเรียนมีโอกาสร่วมฟังธรรม นั่งสมาธิ สวดมนต์ และฝึกปฏิบัติธรรมพื้นฐาน ร่วมกับชุมชน

๔. บูรณาการหลักธรรมในห้องเรียน (โรงเรียน)

🔥 ครูนำประเด็นหลักธรรม เช่น ความกตัญญู ความมีระเบียบ ความเมตตา มาบูรณาการกับรายวิชา เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา และกิจกรรมแนะแนว

🔥 จัดกิจกรรมสะท้อนความคิดหรือเขียนบันทึกจิตสำนึกหลังเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประเมินความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

๕. ติดตาม ประเมินผล และพัฒนา (บ้าน - วัด - โรงเรียน)

🔥 โรงเรียนดำเนินการประเมินผลจากแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อน-หลังเข้าร่วมกิจกรรม

🔥 รับฟังความคิดเห็นจากพระสงฆ์ ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียน

🔥 จัดประชุมสะท้อนผลการดำเนินงาน และร่วมกันวางแผนปรับปรุงกิจกรรมในปีถัดไป โดยยึดแนวคิด “การมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของ บ ว ร”

๘) หลักธรรมที่ใช้มีการบูรณาการหลักธรรมที่สอดคล้องกับกระบวนการแก้ปัญหา

ในการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมนักเรียนที่ขาดคุณธรรม ขาดวินัย และได้รับผลกระทบจากกระแสสื่อสังคมและครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ โรงเรียนได้บูรณาการ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่สำคัญดังต่อไปนี้เข้าไปในกระบวนการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

๑. หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

กระบวนการแก้ปัญหา:

– ใช้เป็นแนวทางหลักในการฝึกฝนพฤติกรรมของนักเรียน โดยเริ่มจากการอบรมด้าน “ศีล” เพื่อควบคุมกายวาจา, “สมาธิ” เพื่อฝึกจิตให้นิ่ง และ “ปัญญา” เพื่อให้รู้เท่าทันสิ่งต่างๆ

การบูรณาการ:

– นักเรียนฝึกการรักษาศีล ๕ อย่างง่าย (ไม่โกหก ไม่พูดคำหยาบ ฯลฯ)

- เข้าวัดสวดมนต์ นั่งสมาธิ ฝึกจิตใจให้สงบ ลดพฤติกรรมวอกแวก หุนหันพลันแล่น
- ครูตั้งคำถามให้นักเรียนใช้ปัญญาพิจารณาผลดี-ผลเสียของการกระทำ

๒. อิทธิบาท ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา)

กระบวนการแก้ปัญหา:

- ใช้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตั้งใจ มีความเพียร และคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างมีระบบ

การบูรณาการ:

- กระตุ้นนักเรียนให้ “มีใจรัก” (ฉันทะ) ในการทำความดี เช่น ตื่นเช้ามาเตรียมปิ่นโต
- ฝึก “ความเพียร” (วิริยะ) ในการไปวัดทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ
- สอนให้ “ใส่ใจ” (จิตตะ) ในการปฏิบัติธรรม ไม่ทำอย่างขอไปที
- ใช้การ “ใคร่ครวญ” (วิมังสา) หลังจบกิจกรรม โดยให้นักเรียนเขียนสะท้อนคิด วิเคราะห์ตนเอง

๓. หลักธรรมเบื้องต้น เช่น เบญจศีล เบญจธรรม

กระบวนการแก้ปัญหา:

- ใช้สร้างพื้นฐานพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน เช่น การไม่พูดคำหยาบ ไม่ลักขโมย ฯลฯ

การบูรณาการ:

- นักเรียนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ “ศีล ๕” ผ่านกิจกรรมทางวัดและบทเรียน
- เบญจธรรม (เช่น สัจจะ สันโดษ ขันติ ฯลฯ) ถูกใช้ในกิจกรรมสันตนาการหรือบทบาทสมมติ

๔. หลักอริยสัจ ๔ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)

กระบวนการแก้ปัญหา:

- ใช้เป็นแนวคิดช่วยนักเรียนเข้าใจปัญหาในชีวิต เช่น ความเครียด ความไม่พอใจ และวิธี

คลี่คลายอย่างมีสติ

การบูรณาการ:

- นักเรียนเรียนรู้ว่า “ทุกข์” เกิดจากเหตุใด (สมุทัย) และจะแก้ไขอย่างไร (มรรค)
- ฝึกตั้งเป้าหมายพัฒนาตนเอง และลดพฤติกรรมที่เป็นเหตุแห่งทุกข์

การบูรณาการหลักธรรมดังกล่าว ช่วยให้กระบวนการพัฒนาและแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนในโครงการ “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” มีความเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน และสามารถวัดผลได้ทั้งทางด้านจิตใจ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ทางสังคม โดยสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และพระบรมราโชบายของรัชกาลที่ ๑๐ อย่างแท้จริง

๙) ผลการดำเนินงาน

๑. ด้านนักเรียน

🔥 นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น พุดจาสุภาพ มีสัมมาคารวะ เคารพผู้ใหญ่ มีวินัยในตนเอง และรู้จักแบ่งปัน

🔥 มีความเข้าใจและสามารถนำหลักธรรมเบื้องต้น เช่น ศีล ๕ และพรหมวิหาร ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

🔥 นักเรียนร้อยละ ๙๐ มีผลการประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมในระดับ “ดี” ขึ้นไป

🔥 นักเรียนมีจิตสาธารณะ รู้จักการเสียสละและมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมชั้น

🔥 เกิดจิตสำนึกในศาสนาไทย เข้าวัดโดยสมัครใจ มีจิตใจสงบ และควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น

🔥 นักเรียนบางคนสามารถเป็นผู้นำกลุ่มกิจกรรมธรรมะ และเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนในชั้นเรียน

๒. ด้านโรงเรียน

- 🔥 โรงเรียนมีภาพลักษณ์ที่ดีในชุมชนด้านการส่งเสริมคุณธรรมและความร่วมมือกับวัด
- 🔥 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทอย่างเข้มแข็งในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่
นักเรียน
- 🔥 เกิดวัฒนธรรมองค์กรเชิงบวกในโรงเรียน เช่น การสวดมนต์ประจำวัน การนั่งสมาธิหลังพัก
กลางวัน
- 🔥 โรงเรียนสามารถบูรณาการกิจกรรมคุณธรรมกับการจัดการเรียนรู้ในหลายกลุ่มสาระ เช่น สังคม
ศึกษา ภาษาไทย และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 🔥 เป็นต้นแบบด้านกิจกรรม “วิถีพุทธ” ที่สามารถขยายผลสู่โรงเรียนอื่นได้

๓. ด้านครอบครัวและผู้ปกครอง (บ้าน)

- 🔥 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดเตรียมปันโต การมาร่วม
ทำบุญกับบุตรหลาน
- 🔥 ผู้ปกครองมีความเข้าใจในบทบาทของตนในการเป็นผู้สนับสนุนด้านคุณธรรมจริยธรรมร่วมกับ
โรงเรียน
- 🔥 เกิดการสื่อสารและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีความไว้วางใจและให้ความร่วมมือ
เพิ่มขึ้น
- 🔥 ผู้ปกครองนำหลักธรรมที่นักเรียนเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว เช่น การสวดมนต์ร่วมกัน การ
สอนเรื่องความกตัญญู

๔. ด้านวัดและชุมชน

- 🔥 วัดสามัคคีชัยมีบทบาทเป็น “ศูนย์กลางจิตใจ” และ “ห้องเรียนทางธรรม” ที่เปิดกว้างสำหรับ
นักเรียนและชุมชน
- 🔥 พระภิกษุสงฆ์ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการแสดงธรรม สอนศีลธรรม และเป็นวิทยากรอบรม
จิตใจนักเรียน
- 🔥 ชุมชนเห็นคุณค่าและเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา เช่น การร่วม
ทอดผ้าป่า ทำบุญโรงเรียน
- 🔥 วัดและโรงเรียนประสานพลังในการปลูกฝังคุณธรรมในเด็ก ซึ่งส่งผลให้เกิดความสามัคคีในชุมชน
รอบโรงเรียน

๕. ผลเชิงระบบ / ความยั่งยืน

- 🔥 โรงเรียนได้บูรณาการกิจกรรม “หิ้วปันโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม” เข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาอย่าง
ต่อเนื่อง (เป็นกิจกรรมประจำปี)
- 🔥 มีการจัดทำปฏิทินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมจาก บ ว ร และกำหนดแนวทางการประเมินผลรายปี
อย่างชัดเจน
- 🔥 ขยายผลแนวปฏิบัติไปยังนักเรียนรุ่นใหม่ทุกปี พร้อมถ่ายทอดประสบการณ์โดยนักเรียนรุ่นพี่และ
ครูผู้รับผิดชอบ
- 🔥 โรงเรียนสามารถสร้าง **เครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธ** ร่วมกับวัดและชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง
- 🔥 เกิดการสืบทอดค่านิยมที่ดีในระยะยาว เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างพลเมืองดีตามพระบรม
ราโชบายของรัชกาลที่ ๑๐ อย่างแท้จริง

๑๐) ประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) อันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับสถานศึกษาและชุมชน

ด้านนักเรียน กิจกรรมนี้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีงามมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นักเรียนมีความสุภาพเรียบร้อย รู้จักสัมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนได้ฝึกฝนการใช้ชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การรักษาศีล ๕ การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ และการฟังธรรมเทศนา ซึ่งช่วยให้จิตใจของนักเรียนสงบ มีสมาธิ และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยสามารถนำหลักธรรมที่ได้รับจากการเข้าวัดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สำหรับครูผู้สอน กิจกรรมนี้มีส่วนช่วยให้ครูได้มีโอกาสดำเนินงานที่เป็น “ผู้นำทางคุณธรรม” อย่างแท้จริง ครูสามารถบูรณาการหลักธรรมเข้ากับการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ทำให้การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมีความหลากหลายและมีความหมายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ทั้งด้านวินัย ความประพฤติ และทัศนคติที่ดีต่อสังคม ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างครูกับนักเรียน เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นกันเอง และเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านคุณธรรมอย่างแท้จริง

ด้านของผู้ปกครองและชุมชน กิจกรรมนี้เป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเตรียมปิ่นโต ส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรม และบางครอบครัวยังได้เข้าร่วมกิจกรรมทำบุญร่วมกับนักเรียนด้วย ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือและความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว ผู้ปกครองเริ่มเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมให้กับลูกหลานตั้งแต่วัยระดับปฐมวัย และบางครอบครัวได้นำหลักธรรมไปใช้ภายในบ้าน เช่น การสวดมนต์ร่วมกัน หรือการสอนลูกเรื่องความกตัญญูและสัมาคารวะ ขณะเดียวกัน ชุมชนรอบโรงเรียน โดยเฉพาะวัดสามัคคีชัย ก็ได้รับบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต เป็นศูนย์รวมจิตใจของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ทำให้วัดกลับมามีบทบาทกับชุมชนอย่างแท้จริง

ด้านสถานศึกษา โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ได้รับประโยชน์ในภาพรวม ทั้งในแง่ของการยกระดับคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาภาพลักษณ์ของโรงเรียนในชุมชน และการเป็นต้นแบบการส่งเสริมคุณธรรมตามแนววิถีพุทธ โรงเรียนมีระบบกิจกรรมที่เข้มแข็งและมีแบบแผนชัดเจน สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน ทั้งยังสามารถขยายผลแนวปฏิบัตินี้ไปยังรุ่นน้องในปีถัดไป หรือใช้เป็นแนวทางร่วมมือกับโรงเรียนในเครือข่ายได้ต่อไป

กิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” เป็นมากกว่ากิจกรรมเชิงศาสนา แต่เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการฟื้นฟูคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน เสริมสร้างสันติสุขให้แก่จิตใจของนักเรียน เชื่อมโยงครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาให้เป็นหนึ่งเดียว และเป็นรากฐานในการพัฒนาสังคมไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๑๑) ปัจจัยความสำเร็จ

การดำเนินกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ด้วยอาศัยปัจจัยหลายประการที่เกื้อหนุนกันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในนักเรียนเกิดขึ้นได้จริง และสามารถขยายผลอย่างยั่งยืนในระดับสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัว

หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่สุดคือ ความร่วมมือของบ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) ที่ดำเนินไปอย่างมีระบบ และเป็นรูปธรรม ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างดี ทั้งในการสนับสนุนอุปกรณ์การทำบุญ เช่น ปิ่นโต และในการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของบุตรหลาน พระสงฆ์จากวัดสามัคคีชัยให้ความเมตตาแก่เด็กนักเรียน แสดงธรรมและแนะนำคุณธรรมอย่างเหมาะสมกับวัย ส่วนโรงเรียนทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือ วางแผน ดำเนินงาน และติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด การที่ทั้งสามฝ่ายนี้ทำงานร่วมกันในทิศทางเดียวกันคือหัวใจของความสำเร็จที่แท้จริง

อีกปัจจัยที่สำคัญคือ ความสม่ำเสมอและต่อเนื่องของกิจกรรม กิจกรรมไม่ได้จัดขึ้นแบบเฉพาะกิจ แต่มีการบูรณาการเข้ากับปฏิทินโรงเรียนและวิถีชีวิตของนักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมในวันพระเป็นประจำทุกเดือน หรือในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การที่นักเรียนได้เข้าวัดอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความเคยชินในเชิงพฤติกรรม และซึมซับคุณธรรมจากการปฏิบัติจริง จนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยไม่รู้ตัว

การมี ผู้นำทางคุณธรรมในโรงเรียน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งยวด ครูและผู้บริหารไม่ได้เป็นเพียงผู้จัดกิจกรรมเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็น “ต้นแบบ” ในการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรม ทั้งในด้านคำพูด การแต่งกาย ท่าที และความสัมพันธ์กับนักเรียน สิ่งเหล่านี้สะท้อนออกมาเป็นพลังบวกที่ทำให้นักเรียนเกิดความศรัทธาและอยากเดินตามรอย

อีกหนึ่งปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามคือ การสนับสนุนจากวัดในชุมชน วัดสามัคคีชัยเป็นวัดที่เปิดรับนักเรียนและชาวบ้านอย่างเป็นมิตร มีพระภิกษุที่เข้าใจการสื่อสารกับเด็ก แสดงธรรมด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนเกิดศรัทธาในศาสนา นอกจากนี้ วัดยังเปิดพื้นที่ให้โรงเรียนใช้สำหรับจัดกิจกรรมทางธรรมเป็นประจำ ทำให้เกิดบรรยากาศของ “วัดเป็นโรงเรียน และโรงเรียนเป็นวัด”

สุดท้ายคือ ระบบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน โรงเรียนมีการประเมินพฤติกรรมนักเรียนทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้ทั้งแบบสอบถาม แบบสังเกต และการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยให้ครูและผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ผลลัพธ์ของกิจกรรมได้อย่างแม่นยำ และปรับปรุงให้ตรงกับบริบทของผู้เรียนในแต่ละรุ่น

เมื่อพิจารณารวมกันแล้ว ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้กิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” ดำเนินไปอย่างราบรื่นเท่านั้น แต่ยังสร้างรากฐานของความดี ความมีวินัย และจิตใจที่มั่นคงให้กับนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของพวกเขาในอนาคต และเป็นพลังในการสร้างสังคมไทยที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมอย่างยั่งยืน

๑๒) บทเรียนที่ได้รับ

การดำเนินกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ได้ก่อให้เกิดบทเรียนสำคัญหลายประการที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ประการแรก คือ การปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดผลอย่างแท้จริงในตัวผู้เรียน ต้องอาศัยกระบวนการที่ต่อเนื่อง มีเป้าหมาย และได้ลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีวินัยมากขึ้น พูดจาสุภาพ มีสมาธิ การละ และมิจิตสาธารณะ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การฝึกฝนด้วยกิจกรรมเชิงปฏิบัติสามารถส่งเสริมคุณธรรมได้จริง

อีกบทเรียนหนึ่งคือ ความร่วมมือของบ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) เป็นหัวใจหลักของความสำเร็จ เมื่อผู้ปกครองให้ความร่วมมือ สนับสนุน และส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของบุตรหลาน พระสงฆ์ในชุมชนก็เปิดพื้นที่

ทางธรรมและถ่ายทอดหลักธรรมอย่างเข้าใจง่าย ขณะที่โรงเรียนวางระบบกิจกรรมและบูรณาการกับหลักสูตรอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับ “ระบบ” ไม่ใช่เพียงกิจกรรมเฉพาะกิจ

นอกจากนี้ โรงเรียนได้เรียนรู้ว่า ครูต้องเป็นต้นแบบทางคุณธรรม ไม่ใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องมีพฤติกรรมและจิตใจที่สอดคล้องกับหลักธรรม เพราะนักเรียนจะเรียนรู้จากสิ่งที่ครู “ทำ” มากกว่าสิ่งที่ครู “พูด” การมีครูที่จริงจัง มีเมตตา และมีความเข้าใจในหลักธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมพลังในการพัฒนาผู้เรียนบทเรียนสำคัญที่ได้รับคือ การสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงคุณธรรมไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นในวันเดียว แต่ต้องเกิดจากการสะสมของการกระทำเล็ก ๆ อย่างสม่ำเสมอ ด้วยความรัก ความเข้าใจ และความศรัทธาในคุณค่าของชีวิต การที่โรงเรียนสามารถทำให้กิจกรรมนี้กลายเป็น “วิถี” มากกว่า “โครงการชั่วคราว” คือบทพิสูจน์ว่า ความดีสามารถปลูกฝังได้ หากเราลงมือด้วยความตั้งใจจริง

๑๓) การขยายผล ต่อยอด ประยุกต์ใช้

จากการดำเนินกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ” โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ได้ขยายผลโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกระดับชั้นเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งเชิญโรงเรียนเครือข่ายในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจ

โรงเรียนยังได้ต่อยอดกิจกรรมด้วยการบูรณาการหลักธรรมในรายวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา และกิจกรรมแนะแนว รวมถึงจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมและวันธรรมะในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียนให้ต่อเนื่องยิ่งขึ้น

ในด้านการประยุกต์ใช้ โรงเรียนได้นำเทคโนโลยีมาสนับสนุน เช่น การจัดทำคลิปธรรมะสั้น ๆ และสมุดบันทึกความดีออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนฝึกสะท้อนคิดหลังเข้าวัด นอกจากนี้ ยังได้เชื่อมโยงกิจกรรมกับการพัฒนาชุมชน โดยจัด “วันรวมพลัง บวร” ร่วมกับผู้ปกครองและวัดในท้องถิ่น เพื่อสร้างสังคมแห่งคุณธรรมอย่างแท้จริงและยั่งยืน

๑๔) การเผยแพร่

เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) ได้ทำการเผยแพร่ การดำเนินกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธในรูปแบบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก และตอบสนองความสนใจทันต่อยุคสมัยทางสังคมออนไลน์ ในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดน เช่น กลุ่มไลน์ การทำจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์โรงเรียน (<https://web.facebook.com/profile.php?id=๑๐๐๐๙๕๔๒๗๙๐๒๘๘๖>) และเว็บไซต์โรงเรียน (<http://www.thairathwittaya๗๘.ac.th/>)

๑๕) การยอมรับ

ด้านบุคลากร

ผลงานที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระบบคลังสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBEC Content Center ด้านผู้ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พุทธประวัติ โดยใช้นวัตกรรมการสอนพุทธประวัติแสนง่ายผ่าน Timeline ด้วยเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย) นางสาวนารีกร พุทธิเกษัช

ด้านสถานศึกษา

ผ่านการประเมิน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนดีระดับ ๓ ดาว ปีการศึกษา ๒๕๖๗ จากเขตตรวจราชการที่ ๕

๑๖) ภาพประกอบที่สอดคล้องกับผลงาน จำนวน ๔ ภาพ

๑๗) เครื่องมือที่ใช้วัด/ประเมินผล

๑. แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

- 🔥 ประเมินโดยครูประจำชั้น ครูผู้สอน และตนเอง
- 🔥 ครอบคลุมคุณลักษณะ เช่น ความมีวินัย ความกตัญญู การมีจิตสาธารณะ ความสุภาพเรียบร้อย

๒. แบบประเมินตนเองของนักเรียน (Self-Assessment)

- 🔥 นักเรียนประเมินพฤติกรรมของตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม
- 🔥 ใช้เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของเจตคติและการปฏิบัติตน

๓. แบบบันทึกสะท้อนคิด (Reflection Log)

- 🔥 นักเรียนเขียนความรู้สึก ความเข้าใจ และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าวัด
- 🔥 ใช้สะท้อนผลด้านจิตพิสัย และการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตจริง

๔. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

- 🔥 ประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่บ้านหลังเข้าร่วมกิจกรรม
- 🔥 ใช้ประเมินความร่วมมือของครอบครัวและผลสัมฤทธิ์ด้านพฤติกรรม

๕. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

- 🔥 ครูบันทึกพฤติกรรมจริงของนักเรียนขณะเข้าวัดหรือในโรงเรียน เช่น การกราบพระ การพูดจา การช่วยเหลือผู้อื่น

- 🔥 ใช้เสริมข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบประเมินอื่น ๆ

๖. บันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม (Check-in Record)

- 🔥 ตรวจสอบความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรม “หิ้วปิ่นโต เข้าวัด”
- 🔥 ใช้เชื่อมโยงกับผลพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกของนักเรียน

แบบรายงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
Best Practice
“หิ้วปิ่นโต เข้าวัด ปฏิบัติธรรม นำวิถีพุทธ”

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๘

(วัดสามัคคีชัย)